2023/2418

26.10.2023

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2023/2418,

annettu 18 päivänä lokakuuta 2023,

välineen perustamisesta Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamiseksi yhteistoiminnallisten hankintojen avulla (EDIRPA)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 173 artiklan 3 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ([1]),

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä ([2]),

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Versailles'ssa 11 päivänä maaliskuuta 2022 kokoontuneet EU:n valtion- ja hallitusten päämiehet sitoutuivat vahvistamaan Euroopan puolustusvoimavaroja Venäjän Ukrainaa vastaan toteuttaman hyökkäyssodan vuoksi. He sopivat lisäävänsä puolustusmenoja merkittävästi, kehittävänsä lisäkannustimia, joilla kannustetaan jäsenvaltioita investoimaan yhdessä yhteisiin hankkeisiin ja puolustusvoimavarojen yhteiseen hankintaan, tekevänsä lisäinvestointeja suorituskykyihin, jotka ovat tarpeen kaikkien tehtävien ja operaatioiden toteuttamiseen, synergioiden ja innovoinnin edistämisestä sekä Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamisesta ja kehittämisestä, myös pienten ja keskisuurten yritysten, jäljempänä 'pk-yritykset', osalta.

(2) Venäjän perusteeton hyökkäys Ukrainaan 24 päivänä helmikuuta 2022 ja sen hyökkäyssodan jatkuminen ovat tehneet selväksi, että nykyisten puutteiden korjaamiseksi on ratkaisevan tärkeää toimia kiireellisesti. Korkean intensiteetin sodankäynnin ja alueellisten konfliktien paluu Eurooppaan vaikuttaa kielteisesti unionin ja jäsenvaltioiden turvallisuuteen ja edellyttää jäsenvaltioilta huomattavaa kapasiteetin lisäämistä kaikkein kiireellisimpien ja kriittisimpien puutteiden korjaamiseksi, erityisesti niiden, joita puolustukseen liittyvien tuotteiden siirto Ukrainaan on kasvattanut.

(3) Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on korostanut dramaattisesti tarvetta mukauttaa Euroopan puolustusalan tekninen ja teollinen perusta (EDTIB) rakenteellisiin muutoksiin, tehostaa unionin sotilaallista tutkimusta ja kehittämistä, nykyaikaistaa sotilaskalustoa ja vahvistaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä puolustusalan hankintojen yhteydessä.

(4) Komissio ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, jäljempänä 'korkea edustaja', esittivät 18 päivänä toukokuuta 2022 yhteisen tiedonannon puolustusalan investointivajeiden analyysistä ja siihen perustuvista jatkotoimista. Yhteisessä tiedonannossa korostettiin vuosien ajan jatkuneen puolustusmenojen vajaakäytön vaikutuksia ja puolustusalan rahoitusvajeita, tuotantovajeita ja voimavaravajeita unionissa. Yhteisessä tiedonannossa täsmennettiin, että sodankäynnin paluu Eurooppaan paljasti puolustustarvikevarastojen epäkohtien ja puutteiden kasautumisen, teollisen tuotantokapasiteetin vähenemisen ja yhteishankintojen ja yhteistyön rajallisuuden. Yhteisessä tiedonannossa korostettiin myös puutteita, jotka vaikuttavat välittömästi jäsenvaltioiden asevoimien toimintavapauteen, ja kiireellistä tarvetta täydentää tiettyjä varastoja, korvata vanhentunut sotilaskalusto, esimerkiksi entisessä Neuvostoliitossa suunniteltu tai valmistettu kalusto, ja vahvistaa strategisia valmiuksia.

([1]) EUVL C 486, 21.12.2022, s. 168.
([2]) Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 12. syyskuuta 2023 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 9. lokakuuta 2023.

(5) Yhteisessä tiedonannossa myös ehdotettiin solidaarisuuden hengessä suunniteltua lyhyen aikavälin välinettä keinona kannustaa jäsenvaltioita tekemään vapaaehtoisia yhteistoiminnallisia hankintoja ja siten paikkaamaan yhteisvoimin kiireellisimmät ja kriittisimmät vajeet ja varsinkin ne, jotka ovat seurausta reagoinnista Venäjän Ukrainaa vastaan käymästä hyökkäyssodasta.

(6) Kyseisellä ehdotetulla uudella lyhyen aikavälin välineellä pyritään vahvistamaan osaltaan yhteisiä puolustushankintoja, ja siihen liittyvä unionin rahoitus auttaa kehittämään unionin puolustusteollisia valmiuksia, myös lisäämällä puolustustuotteiden tuotantoa. Sillä edistetään myös Euroopan puolustusviraston johtokunnan eurooppalaisen yhteistoiminnallisen tarvikehankinnan kokonaismenoille vuonna 2007 määrittämää 35 prosentin yhteistä vertailuarvoa.

(7) Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan vahvistamisen olisi sen vuoksi oltava kyseisten toimien keskiössä. Vaikeuksia ja puutteita todellakin on edelleen, samoin hajanaisuutta, mikä heikentää yhteistyötä ja tuotteiden yhteentoimivuutta.

(8) Tässä asetuksessa säädetyt erityinen rakenne, kelpoisuusedellytykset ja kriteerit ovat ominaisia vain lyhyen aikavälin välineelle, ja ne ovat seurausta erityisolosuhteista ja nykyisestä hätätilanteesta.

(9) Puolustustarvikemarkkinoiden nykyisessä tilanteessa, jota leimaavat kohonnut turvallisuusuhka ja korkean intensiteetin konfliktitilanteen todellinen mahdollisuus, jäsenvaltiot kasvattavat nopeasti puolustusmäärärahojaan ja valmistautuvat tekemään samankaltaisia puolustustarvikkeiden hankintoja. Tämä on johtanut niin suureen kysyntään, että se saattaa ylittää Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan valmistuskapasiteetin, joka on tällä hetkellä mitoitettu rauhan ajan tuotantoa varten.

(10) Sen vuoksi on odotettavissa hintojen voimakasta nousua ja viivästyksiä toimitusajoissa, mikä saattaa vahingoittaa unionin ja jäsenvaltioiden turvallisuutta. Puolustusteollisuuden on turvattava tuotantokapasiteetti, jota tarvitaan tilausten käsittelyyn, sekä kriittisten raaka-aineiden ja osakomponenttien saanti. Kyseisessä yhteydessä tuottajat saattavat asettaa suuret tilaukset etusijalle, jolloin kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat maat saattavat jäädä suojattomiksi, koska ne eivät ole tarpeeksi suuria eikä niillä ole varoja suurten tilausten tekemiseen.

(11) Itäisten naapurimaiden nykyinen geopoliittinen tilanne on osoittanut, että vaikka toimien päällekkäisyyttä olisi vältettävä, monipuoliset puolustusmarkkinat voivat osaltaan parantaa markkinoilla välittömästi saatavilla olevien tuotteiden valikoimaa ja siten edistää jäsenvaltioiden kiireellisten tarpeiden täyttämistä riittävästi.

(12) Olisi myös pyrittävä siihen, että puolustusmenojen lisäyksen seurauksena Euroopan puolustusalan teknologinen ja teollinen perusta vahvistuu merkittävästi kaikkialla unionissa. Ilman koordinointia tai yhteistyötä kansallisten investointien kasvu saattaa vain pahentaa hajanaisuutta.

(13) Kun otetaan huomioon edellä mainitut haasteet ja niihin liittyvät rakenteelliset muutokset, on tarpeen nopeuttaa Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan mukautumista sen kilpailukyvyn ja tehokkuuden lisäämiseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 173 artiklan mukaisesti, ja näin osaltaan vahvistaa ja uudistaa jäsenvaltioiden puolustusteollisia valmiuksia. Osana teollisten puutteiden korjaamista pakottavimpiin vajeisiin olisi puututtava kiireellisesti.

(14) Erityisesti olisi tarjottava kannustimia yhteisiin investointeihin ja puolustushankintoihin, sillä tällaisella yhteistoiminnalla varmistettaisiin, että Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan vaatimat muutokset tehdään yhteistyössä, jolloin teollisuuden hajanaisuus ei enää lisäänny ja yhteentoimivuus paranee.

(15) Tätä varten olisi perustettava lyhyen aikavälin väline, jolla lisätään jäsenvaltioiden yhteistyötä puolustustuotteiden hankintavaiheessa, jäljempänä ’väline’. Välineellä kannustetaan jäsenvaltioita toimimaan yhteistyössä ja suorittamaan etenkin kyseisten vajeiden paikkaamiseksi tehtävät hankinnat yhdessä, millä parannettaisiin yhteentoimivuutta sekä vahvistettaisiin ja uudistettaisiin jäsenvaltioiden puolustusteollisia valmiuksia.

(16) Rajoittamatta budjettivallan käyttäjän oikeuksia välineelle osoitetut varat rahoitetaan nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa ilman, että se vaikuttaa jo tiettyihin unionin toimiin sidottuihin varoihin.

(17) Välineellä olisi vähennettävä yhteistoiminnallisiin hankintoihin liittyviä riskejä ja kompleksisuutta ja samalla annettava mahdollisuus saavuttaa mittakaavaetuja jäsenvaltioiden toimissa, joilla pyritään lujittamaan ja nykyaikaistamaan Euroopan puolustusalan teknologista ja teollista perustaa kiinnittäen erityistä huomiota pk-yrityksiin ja markkina-arvoltaan keskisuuriin yrityksiin, jäljempänä 'midcap-yritykset', mikä lisäisi unionin kapasiteettia, selviytymiskykyä ja toimitusvarmuutta. Yhteistoiminnallisiin hankintoihin kannustamisen tuloksena myös asiaankuuluvien järjestelmien hallinnolliseen rasitukseen ja elinkaaren hallintaan liittyvät kustannukset pienisivät. Välinettä olisi täydennettävä toimilla, joilla vahvistetaan Euroopan puolustus- ja turvallisuusalan markkinoita, palveluja ja järjestelmiä sekä luodaan kaikille jäsenvaltioiden toimittajille tasapuoliset toimintaedellytykset. Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan yhteistoiminnalliset hankinnat yhteismarkkinoilla mahdollistavat mittakaavaedut sekä varmistavat innovoinnin ja tehokkuuden sekä tuotannon että teknologian alalla.

(18) Välineen pohjana ja perustana on komission ja Euroopan puolustusviraston johtajan ja korkean edustajan perustaman yhteisten puolustushankintojen työryhmän työ 18 päivänä toukokuuta 2022 annetun yhteisen tiedonannon mukaisesti, ja sillä pyritään koordinoimaan hyvin lyhytaikaisia puolustushankintatarpeita ja ottamaan jäsenvaltiot ja unionin puolustustarvikevalmistajat mukaan tukemaan yhteishankintoja varastojen täydentämiseksi, etenkin Ukrainalle annettu tuki huomioon ottaen.

(19) Euroopan turvallisuustilanne edellyttää pikaista pohdintaa siitä, miten liiallista hajanaisuutta voidaan vähentää erillisillä unionin aloitteilla ja miten asiaankuuluvat välineet voidaan kytkeä toisiinsa strategisesti. Välineen tarkoituksena on varmistaa johdonmukaisuus unionin nykyisten puolustukseen liittyvien yhteistyöaloitteiden, kuten voimavarojen kehittämissuunnitelman, puolustuksen koordinoidun vuosittaisen tarkastelun, Euroopan puolustusrahaston ja pysyvän rakenteellisen yhteistyön kanssa, sekä luoda synergioita muiden unionin ohjelmien kanssa. Väline on täysin yhdenmukainen turvallisuus- ja puolustusalan strategisen kompassin tavoitteiden kanssa. Tarvittaessa voidaan ottaa huomioon myös alueellisia ja kansainvälisiä prioriteetteja, myös Pohjois-Atlantin puolustusliiton yhteydessä laadittuja, jos ne ovat unionin prioriteettien mukaisia eivätkä estä minkään jäsenvaltion tai assosioituneen maan osallistumista, pyrkien samalla välttämään tarpeetonta päällekkäisyyttä.

(20) Koska välineen tavoitteena on lisätä unionin puolustusteollisuuden kilpailukykyä ja tehokkuutta, välineen hyödyntämiseksi yhteistoiminnalliset hankintasopimukset on tehtävä sellaisten toimeksisaajien tai alihankkijoiden kanssa, jotka ovat sijoittautuneet unioniin tai assosioituneihin maihin ja jotka eivät ole muiden kuin assosioituneiden kolmansien maiden tai muiden kuin assosioituneiden kolmansien maiden yhteisöjen määräysvallassa. Tässä yhteydessä määräysvallan toimeksisaajaan tai alihankkijaan olisi ymmärrettävä tarkoittavan kykyä käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa toimeksisaajassa tai alihankkijassa joko suoraan tai yhden tai useamman muun oikeussubjektin välityksellä. Unionin ja jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustusetujen suojelemisen varmistamiseksi edellytetään lisäksi, että yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvien toimeksisaajien ja alihankkijoiden kyseiseen yhteistoiminnalliseen hankintaan käytettävän infrastruktuurin, tilojen, välineiden ja resurssien olisi sijaittava jäsenvaltion tai assosioituneen maan alueella.

(21) Joissakin olosuhteissa olisi oltava mahdollista poiketa periaatteesta, jonka mukaan välineestä tukea saavaan yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvat toimeksisaajat ja alihankkijat eivät ole muiden kuin assosioituneiden kolmansien maiden tai muiden kuin assosioituneiden kolmansien maiden yhteisöjen määräysvallassa. Tässä yhteydessä unioniin tai assosioituneeseen maahan sijoittautunut toimeksisaaja tai alihankkija, joka on muun kuin assosioituneen kolmannen maan tai muun kuin assosioituneen kolmannen maan yhteisön määräysvallassa, olisi voitava osallistua yhteistoiminnalliseen hankintaan toimeksisaajana tai alihankkijana edellyttäen, että täytetään tiukat ehdot, jotka liittyvät unionin ja sen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustusetuihin sellaisina kuin ne on vahvistettu yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yhteydessä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V osaston nojalla, myös Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan vahvistamisen näkökulmasta.

(22) Yhteistoiminnallisiin hankintamenettelyihin ja -sopimuksiin olisi myös sisällyttävä vaatimus, jonka mukaan muu kuin assosioitunut kolmas maa tai muun kuin assosioituneen kolmannen maan yhteisö ei saa rajoittaa jäsenvaltioiden mahdollisuutta käyttää kyseistä puolustustuotetta. Kiireellisissä tapauksissa, joissa Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan valmiudet ovat riittämättömät jäsenvaltioiden varastojen kiireellisimpien ja kriittisimpien puutteiden täyttämiseksi tai jos Euroopan puolustusalan teknologinen ja teollinen perusta ei pysty toimittamaan tarvittavia puolustustuotteita asianmukaisessa määräajassa, kyseistä vaatimusta ei

pitäisi soveltaa, jos hankitut tuotteet olivat käytössä ennen 24 päivää helmikuuta 2022 useimpien yhteishankintaan osallistuvien jäsenvaltioiden asevoimissa. Jos kyseistä poikkeusta sovelletaan, yhteishankintaan osallistuvien maiden olisi tarkasteltava mahdollisuutta korvata rajoitetut komponentit unionin tai assosioituneiden maiden komponenteilla, joihin ei sovelleta rajoituksia.

(23) Välineen puitteissa jaettavien avustusten muotona olisi oltava rahoitus, joka ei perustu kustannuksiin vaan tulosten saavuttamiseen suhteessa yhteistoiminnallisen hankintamenettelyn tehtäväkokonaisuuksiin, välitavoitteisiin tai tavoitteisiin, jotta saadaan aikaan tarvittava kannustava vaikutus.

(24) Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa hyväksyä monivuotinen työohjelma, jossa vahvistetaan rahoituksen painopisteet ja sovellettavat rahoitusehdot. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 ([3]) mukaisesti.

(25) Kannustavan vaikutuksen aikaansaamiseksi unionin rahoitusosuuden tasoa olisi voitava vaihdella kunkin toimen osalta esimerkiksi seuraavien tekijöiden perusteella: yhteistoiminnallisen hankinnan monimutkaisuus, yhteistyöhön liittyvät tekijät tai osallistuvien jäsenvaltioiden tai assosioituneiden maiden lukumäärä tai uusien jäsenvaltioiden tai assosioituneiden maiden liittyminen olemassa oleviin yhteistyöjärjestelyihin, mutta se saisi olla enintään 15 prosenttia välineen kokonaisbudjetista, ja enintään 15 prosenttia yhteistoiminnallisen hankintasopimuksen arvioidusta arvosta jäsenvaltioiden ja assosioituneiden maiden yhteenliittymää kohti. Koska sellaisiin hankintamenettelyihin yleensä liittyy suurempia kustannuksia, joissa on mukana suurempi määrä toimeksisaajia, tai joissa hankittu kalusto siirretään kolmansiin maihin, kyseistä ylärajaa olisi nostettava 20 prosenttiin kokonaisbudjetista ja 20 prosenttiin yhteistoiminnallisen hankintasopimuksen arvioidusta arvosta jäsenvaltioiden ja assosioituneiden maiden yhteenliittymää kohti, jos Ukraina tai Moldova on yksi puolustustuotteiden lisättyjen määrien saajista hankintatoimessa tai jos vähintään 15 prosenttia yhteistoiminnallisen hankintasopimuksen arvioidusta arvosta osoitetaan toimeksisaajina tai alihankkijoina toimiville pk-yrityksille tai midcap-yrityksille. Puolustustuotteiden lisättyjen määrien hankinta Ukrainaa ja Moldovaa varten olisi oltava mahdollista osallistuvien jäsenvaltioiden suostumuksella, kun otetaan huomioon kyseisten kahden unionin ehdokasmaan erityinen turvallisuustilanne johtuen Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaa vastaan.

(26) Jäsenvaltioiden ja assosioituneiden maiden olisi nimitettävä hankintaedustaja, joka tekee yhteistoiminnallisia hankintoja niiden puolesta. Hankintaedustajan olisi oltava jäsenvaltioon tai assosioituneeseen maahan sijoittautunut Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU ([4]) 2 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU ([5]) 3 artiklan 1 kohdassa määritelty hankintaviranomainen, Euroopan puolustusvirasto tai kansainvälinen järjestö.

(27) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 ([6]), jäljempänä 'varainhoitoasetus', 193 artiklan 2 kohdan mukaisesti avustusta voidaan myöntää jo aloitettuun toimeen, jos hakija voi osoittaa, että toimi oli aloitettava ennen avustussopimuksen allekirjoittamista. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on muuttanut merkittävästi puolustusmarkkinoiden olosuhteita, joihin Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan on sopeuduttava erittäin rajallisessa ajassa. Ottaen huomioon kyseisen sopeutumisen kiireellisyys ja tärkeys sekä riski sisämarkkinoiden ja asiaankuuluvien puolustustuotteiden toimitusketjujen pirstaloitumisesta entisestään, yhteishankintoja koskevan yhteistyön aloittavien jäsenvaltioiden oli toimittava välittömästi

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 65).

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 243).

([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1).

lähettääkseen tärkeän signaalin markkinoille ja Euroopan puolustusalan teknologiselle ja teolliselle perustalle. Näin ollen unionin taloudellisen tuen olisi oltava mahdollista varhaisessa vaiheessa. Poiketen siitä, mitä varainhoitoasetuksen 193 artiklassa säädetään, rahoituspäätöksessä olisi näin ollen sallittava rahoitusosuuksien myöntäminen 24 päivästä helmikuuta 2022 alkavalle ajanjaksolle ulottuville toimille, vaikka kyseiset toimet olisi aloitettu ennen avustushakemuksen jättämispäivää edellyttäen, että ne eivät ole päättyneet ennen avustussopimuksen allekirjoittamista.

(28) Tämä asetus ei rajoita Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/81/EY ([7]) vahvistettujen sääntöjen soveltamista. Tässä asetuksessa kuitenkin säädetään yksityiskohtaisemmista tukikelpoisuusvaatimuksista. Direktiivissä 2009/81/EY säädetään, että jäsenvaltiot voivat sisällyttää lainsäädäntöönsä mahdollisuuden asettaa hankinta-asiakirjoissa toimitusvarmuutta tai tietoturvaa koskevia vaatimuksia. Tämä asetus perustuu direktiivin 2009/81/EY kyseisiin säännöksiin, ja se sisältää hankintaedustajille asetettavia velvoitteita, jotka koskevat sopimusasiakirjoihin sisällytettäviä kelpoisuusvaatimuksia. Tällaisten velvoitteiden olisi oltava ensisijaisia suhteessa niiden kanssa ristiriidassa olevaan lainsäädäntöön siinä jäsenvaltiossa ja niissä assosioituneissa maissa, johon tai joihin asianomainen hankintaedustaja on sijoittautunut.

(29) Komission suosituksen (EU) 2018/624 ([8]) tavoitteena on helpottaa puolustusalan pk-yritysten ja välittäjänä toimivien yritysten rajatylittävää markkinoillepääsyä. Siinä jäsenvaltioita kehotetaan erityisesti hyödyntämään direktiivin 2009/81/EY tarjoamia joustomahdollisuuksia, kuten sen 21 artiklassa esitettyjä joustomahdollisuuksia tai hankintaerien käytön lisäämistä tai sähköisiä hankintoja. Siinä myös kehotetaan jäsenvaltioita keventämään hankintoihin liittyvää hallinnollista taakkaa, erityisesti pitämällä tietopyynnöt tai valintaperusteet oikeasuhteisina. Tämän asetuksen yhteydessä jäsenvaltioiden ja assosioituneiden maiden nimittämien hankintaedustajien olisi yhteistoiminnallisten hankintojen toteuttamisessa hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla komission suosituksia, jotta varmistetaan pk-yritysten tasapuolinen pääsy tuettuihin hankintoihin.

(30) Tässä asetuksessa vahvistetaan 27 päivän lokakuuta 2023 ja 31 päivän joulukuuta 2025 väliselle ajanjaksolle välineen rahoituspuitteet, joita Euroopan parlamentin ja neuvoston on määrä pitää talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta sekä uusista omista varoista, mukaan lukien etenemissuunnitelma uusien omien varojen käyttöönottamiseksi 16 päivänä joulukuuta 2020 tehdyn Euroopan parlamentin, neuvoston ja Euroopan komission välisen toimielinten sopimuksen ([9]), 18 kohdan mukaisesti ensisijaisena rahoitusohjeena vuosittaisessa talousarviomenettelyssä.

(31) Varainhoitoasetuksen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 ([10]) ja neuvoston asetusten (EY, Euratom) N:o 2988/95 ([11]), (Euratom, EY) N:o 2185/96 ([12]) ja (EU) 2017/1939 ([13]) mukaan unionin taloudellisia etuja on suojattava oikeasuhteisin toimenpitein, joita ovat sääntöjenvastaisuuksien, mukaan lukien petokset, ehkäisemiseen, havaitsemiseen, korjaamiseen ja tutkimiseen sekä hukattujen, aiheettomasti maksettujen tai virheellisesti käytettyjen varojen takaisinperintään ja soveltuvin osin hallinnollisten seuraamusten määräämiseen liittyvät toimenpiteet. Erityisesti asetusten (Euratom, EY) N:o 2185/96 ja (EU, Euratom) N:o 883/2013 nojalla Euroopan petostentorjuntavirastolla (OLAF) on valta tehdä tutkimuksia, joihin sisältyvät myös paikan päällä

([7]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/81/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, hankintaviranomaisten ja hankintayksiköiden tekemien rakennusurakoita sekä tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta puolustus- ja turvallisuusalalla ja direktiivien 2004/17/EY ja 2004/18/EY muuttamisesta (EUVL L 216, 20.8.2009, s. 76).

([8]) Komission suositus (EU) 2018/624, annettu 20 päivänä huhtikuuta 2018, puolustusalan alihankkijoiden ja pk-yritysten rajatylittävästä markkinoillepääsystä (EUVL L 102, 23.4.2018, s. 87).

([9]) EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 28.

([10]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1).

([11]) Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95, annettu 18 päivänä joulukuuta 1995, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta (EYVL L 312, 23.12.1995, s. 1).

([12]) Neuvoston asetus (Euratom, EY) N:o 2185/96, annettu 11 päivänä marraskuuta 1996, komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi (EYVL L 292, 15.11.1996, s. 2).

([13]) Neuvoston asetus (EU) 2017/1939, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1).

suoritettavat todentamiset ja tarkastukset, selvittääkseen, onko kyse petoksesta, lahjonnasta tai muusta laittomasta toiminnasta, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Euroopan syyttäjänvirastolla (EPPO) on asetuksen (EU) 2017/1939 mukaisesti valtuudet tutkia rikoksia, jotka vahingoittavat unionin taloudellisia etuja, sekä nostaa niistä syyte Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371 ([14]) mukaisesti. Varainhoitoasetuksen mukaan unionin rahoitusta saavien henkilöiden ja yhteisöjen on toimittava täydessä yhteistyössä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, myönnettävä komissiolle, OLAFille, tilintarkastustuomioistuimelle ja asetuksen (EU) 2017/1939 mukaiseen tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden osalta EPPOlle tarvittavat valtuudet ja varmistettava, että unionin varojen hoitamiseen osallistuvat kolmannet osapuolet myöntävät vastaavat oikeudet.

(32) Merentakaisiin maihin tai alueisiin sijoittuneet henkilöt ja yhteisöt voivat neuvoston päätöksen (EU) 2021/1764 ([15]) 85 artiklan 1 kohdan nojalla saada rahoitusta välineen sääntöjen ja tavoitteiden sekä sellaisten mahdollisten järjestelyjen mukaisesti, joita sovelletaan siihen jäsenvaltioon, johon kyseinen merentakainen maa tai alue on sidoksissa.

(33) Tässä asetuksessa puolustustuotteilla olisi tarkoitettava direktiivin 2009/81/EY soveltamisalaan, sellaisena kuin se määritetään kyseisen direktiivin 2 artiklassa, kuuluvia tuotteita, erityisesti tuotetyyppejä, jotka sisältyvät neuvoston 15 päivänä huhtikuuta 1958 tekemässä päätöksessä 255/58 ([16]) vahvistettuun aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden luetteloon. Kyseiseen luetteloon sisältyy ainoastaan kalusto, joka on suunniteltu, kehitetty ja tuotettu erityisesti sotilaallisiin tarkoituksiin. Luettelo on kuitenkin yleisluonteinen, ja sitä on tulkittava laajasti tekniikan kehityksen, hankintapolitiikkojen ja sellaisten sotilaallisten vaatimusten perusteella, jotka johtavat uudentyyppisen kaluston kehittämiseen esimerkiksi unionin yhteisen puolustustarvikeluettelon perusteella. Tässä asetuksessa puolustustuotteiden olisi katettava myös tuotteet, jotka on alun perin suunniteltu siviilikäyttöön mutta jotka on myöhemmin muutettu sotilaallisiin tarkoituksiin käytettäväksi aseissa, ammuksissa tai sotamateriaalissa.

(34) Kansallinen turvallisuus säilyy Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan nojalla yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla. Jäsenvaltiot määrittävät keskenään järjestelyt, joita sovelletaan yhteistoiminnallisia hankintoja koskevien turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamiseen kansallisten lakien ja asetusten mukaisesti.

(35) Komissio suojaa EU:n turvallisuusluokiteltuja tietoja komission päätöksessä (EU, Euratom) 2015/444 ([17]) säädettyjen turvallisuussääntöjen mukaisesti. Neuvostossa kokoontuneiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä Euroopan unionin edun vuoksi vaihdettujen turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta 4 päivänä toukokuuta 2011 tehdyn sopimuksen ([18]) ja neuvoston päätöksen 2013/488/EU ([19]) mukaisesti jäsenvaltiot tarjoavat EU:n turvallisuusluokitelluille tiedoille päätöksessä 2013/488/EU vahvistetuissa neuvoston turvallisuussäännöissä säädettyä suojaa vastaavan suojan.

(36) Komission tulisi laatia välineestä arviointikertomus ja toimittaa se Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 31 päivänään joulukuuta 2026 mennessä. Arviointikertomuksessa olisi arvioitava välineen nojalla toteutettujen toimien vaikutusta ja tehokkuutta sekä pohdittava samalla kriittisesti kaikkien unionin puolustusalan toimitusketjussa tarvittavien komponenttien turvaamista ottaen asianmukaisesti huomioon huoltovarmuusjärjestelyjen merkityksen ja Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan toiminnan. Lisäksi arviointiker-

([14]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1371, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2017, unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 198, 28.7.2017, s. 29).

([15]) Neuvoston päätös (EU) 2021/1764, annettu 5 päivänä lokakuuta 2021, merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatiosta Euroopan unioniin, mukaan lukien suhteet Euroopan unionin sekä Grönlannin ja Tanskan kuningaskunnan välillä (päätös merentakaisten alueiden, Grönlanti mukaan luettuna, assosiaatiosta) (EUVL L 355, 7.10.2021, s. 6).

([16]) Päätös niiden tuotteiden (aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden) luettelon määrittelemisestä, joihin sovelletaan perustamissopimuksen 223 artiklan 1 kohdan b alakohdan – josta on tullut 296 artiklan 1 kohdan b alakohta – määräyksiä (asiak. 255/58). Pöytäkirja 15. huhtikuuta 1958: asiak. 368/58.

([17]) Komission päätös (EU, Euratom) 2015/444, annettu 13 päivänä maaliskuuta 2015, EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista koskevista säännöistä (EUVL L 72, 17.3.2015, s. 53).

([18]) EUVL C 202, 8.7.2011, s. 13.

([19]) Neuvoston päätös 2013/488/EU, annettu 23 päivänä syyskuuta 2013, EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista koskevista turvallisuussäännöistä (EUVL L 274, 15.10.2013, s. 1).

tomuksessa olisi yksilöitävä raaka-aineiden, komponenttien ja tuotantokapasiteetin puutteet ja kriittiset riippuvuudet muista kuin assosioituneista kolmansista maista kriittisten teknologioiden seurantakeskuksessa tehdyn työn pohjalta. Arviointikertomusta olisi hyödynnettävä teknologian etenemissuunnitelmia koskevassa komission työssä, mukaan lukien toimenpiteet, joilla lievennetään kyseisiä puutteita ja kriittisiä riippuvuuksia.

(37) Tämä asetus ei rajoita jäsenvaltioiden harkintavaltaa niiden puolustukseen liittyvien tuotteiden vientipolitiikan osalta.

(38) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitteita, vaan ne voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

(39) Tämän asetuksen olisi tultava voimaan kiireellisesti, jotta sen täytäntöönpano voitaisiin aloittaa mahdollisimman pian,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Kohde

Tällä asetuksella perustetaan lyhyen aikavälin väline Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamiseksi yhteistoiminnallisten hankintojen avulla, jäljempänä ’väline’, 27 päivän lokakuuta 2023 ja 31 päivän joulukuuta 2025 välisenä ajanjaksona.

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) ’yhteistoiminnallisella hankinnalla’ vähintään kolmen jäsenvaltion yhdessä toteuttamaa hankintaa;

2) ’määräysvallalla toimeksisaajaan tai alihankkijaan’ kykyä käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa toimeksisaajassa tai alihankkijassa joko suoraan tai välillisesti yhden tai useamman muun oikeussubjektin välityksellä;

3) ’johtorakenteella’ kansallisen lainsäädännön mukaisesti nimettyä ja tapauksen mukaan toimitusjohtajalle raportoivaa oikeussubjektin elintä, jolle on annettu valtuudet määritellä kyseisen oikeussubjektin strategia, tavoitteet ja yleinen johtaminen ja joka valvoo ja seuraa johdon päätöksentekoa;

4) ’muun kuin assosioituneen kolmannen maan yhteisöllä’ muuhun kuin assosioituneeseen kolmanteen maahan sijoittautunutta oikeussubjektia tai, jos se on sijoittautunut unioniin tai assosioituneeseen maahan, oikeussubjektia, jonka johtorakenteet ovat muussa kuin assosioituneessa kolmannessa maassa;

5) ’hankintaedustajalla’ jäsenvaltioon tai assosioituneeseen kolmanteen maahan sijoittautunutta direktiivin 2014/24/EU 2 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa ja direktiivin 2014/25/EU 3 artiklan 1 kohdassa määriteltyä hankintaviranomaista, Euroopan puolustusvirastoa tai kansainvälistä järjestöä, jonka jäsenvaltiot ja assosioituneet maat ovat nimenneet suorittamaan yhteistoiminnallisen hankinnan niiden puolesta;

6) ’puolustustuotteilla’ direktiivin 2009/81/EY soveltamisalaan, sellaisena kuin se on määritelty kyseisen direktiivin 2 artiklassa, kuuluvia tuotteita, myös kenttälääkinnän tarvikkeet;

7) ’turvallisuusluokitelluilla tiedoilla’ missä tahansa muodossa olevia tietoja tai aineistoja, joiden luvaton ilmitulo saattaisi vaihtelevassa määrin vahingoittaa unionin tai yhden tai useamman jäsenvaltion etuja ja joilla on EU:n turvallisuusluokitusmerkintä tai vastaava turvallisuusluokitusmerkintä, sellaisena kuin se on vahvistettu Euroopan unionin edun vuoksi vaihdettujen turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta tehdyssä, neuvostossa kokoontuneiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisessä sopimuksessa ([20]);

8) ’arkaluonteisilla tiedoilla’ turvallisuusluokittelemattomia tietoja ja dataa, joita on suojattava luvattomalta käytöltä tai ilmitulolta tapauksen mukaan unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen velvoitteiden vuoksi taikka luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön yksityisyyden tai turvallisuuden suojaamiseksi.

3 artikla

Tavoitteet

1. Välineellä on seuraavat tavoitteet:

a) edistää Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan (EDTIB) kilpailukykyä ja tehokkuutta, myös pk-yritysten ja midcap-yritysten osalta, unionin selviytymiskyvyn ja turvallisuuden parantamiseksi, etenkin nopeuttamalla yhteisvoimin teollisuuden mukautumista rakenteellisiin muutoksiin muun muassa sen valmistuskapasiteettia luomalla ja lisäämällä ja avaamalla toimitusketjut rajatylittävälle yhteistyölle kaikkialla unionissa, minkä ansiosta Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan on mahdollista toimittaa jäsenvaltioiden tarvitsemat puolustustuotteet;

b) edistää puolustusalan hankintamenettelyissä osallistuvien jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, jotta voidaan lisätä solidaarisuutta sekä estää syrjäytysvaikutuksia, lisätä tehokkuutta julkisten varojen käytössä ja välttää liiallista hajanaisuutta, mikä johtaa viime kädessä puolustusjärjestelmien standardoinnin lisääntymiseen ja jäsenvaltioiden valmiuksien parempaan yhteentoimivuuteen säilyttäen samalla jäsenvaltioiden saatavilla olevien tuotteiden sekä toimitusketjujen kilpailukyvyn ja monimuotoisuuden.

2. Edellä 1 kohdassa vahvistettuihin tavoitteisiin pyrkimisessä pääpaino on unionin Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan lujittamisessa ja kehittämisessä kaikkialla unionissa, jotta se pystyy vastaamaan etenkin kiireellisimpiin ja kriittisimpiin puolustustuotetarpeisiin, erityisesti niihin, joita Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan seurauksena toteutetut toimenpiteet ovat tuoneet esiin tai joita ne ovat korostaneet, kuten puolustustuotteiden toimittaminen Ukrainaan, ottaen huomioon turvallisuus- ja puolustusalan strategisen kompassin tavoitteet ja yhteisten puolustushankintojen työryhmän työn. Tämä voidaan saavuttaa täydentämällä varastoja, jotka ovat ehtyneet puolustustuotteiden Ukrainaan siirtämisen seurauksena, myös markkinoilla saatavilla olevilla tarvikkeilla, sekä korvaamalla vanhentuneita tarvikkeita ja vahvistamalla valmiuksia.

4 artikla

Talousarvio

1. Rahoituspuitteet välineen toteuttamiseksi 27 päivän lokakuuta 2023 ja 31 päivän joulukuuta 2025 välisenä ajanjaksona ovat 300 miljoonaa euroa käypinä hintoina.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja rahoituspuitteita voidaan käyttää välineen toteuttamista koskevaan tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten valmistelu-, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimintaan, mukaan lukien tietotekniikkajärjestelmät.

([20]) EUVL C 202, 8.7.2011, s. 13.

3. Jäsenvaltioille yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin puitteissa myönnettyjä varoja voidaan niiden pyynnöstä siirtää välineen käyttöön, jollei Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1060 ([21]) asiaankuuluvissa säännöksissä säädetyistä edellytyksistä muuta johdu. Komissio käyttää kyseisiä varoja suoraan varainhoitoasetuksen 62 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukaisesti. Kyseiset varat on käytettävä asianomaisen jäsenvaltion hyväksi.

4. Useamman kuin yhden varainhoitovuoden aikana toteutettavia toimintoja koskevat talousarviositoumukset voidaan jakaa usealle eri varainhoitovuodelle vuotuisiksi eriksi.

5 artikla

Assosioituneet maat

Välineeseen voivat osallistua Euroopan vapaakauppaliiton jäsenet, jotka ovat Euroopan talousalueen jäseniä, jäljempänä 'assosioituneet maat', Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa vahvistettujen edellytysten mukaisesti.

6 artikla

Unionin rahoituksen toteutus ja muodot

1. Välineen toteutuksessa käytetään suoraa hallinnointia varainhoitoasetuksen mukaisesti.

2. Unionin rahoitusta on käytettävä kannustamaan jäsenvaltioita tekemään yhteistyötä 3 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Rahoitusosuuden vahvistamisessa otetaan huomioon yhteistoiminnallisen hankinnan yhteistyötä edellyttävä luonne ja tarve saada aikaan yhteistyöhön kannustava vaikutus.

3. Poiketen siitä, mitä varainhoitoasetuksen 193 artiklassa säädetään rahoitusosuudet voivat, jos toimen toteuttaminen sitä edellyttää, kattaa kyseistä toimea koskevat ennen rahoituspyynnön esittämispäivää aloitetut toimet, edellyttäen, että kyseiset toimet eivät ole alkaneet ennen 24 päivää helmikuuta 2022 eivätkä ole päättyneet ennen avustussopimuksen allekirjoittamista. Takautuvasti tukikelpoisten toimien on oltava kaikkien tämän asetuksen 8 ja 9 artiklassa säädettyjen kriteerien mukaisia.

4. Avustukset, joihin sovelletaan suoraa hallinnointia, myönnetään ja niitä hallinnoidaan varainhoitoasetuksen VIII osaston mukaisesti.

7 artikla

Kustannuksiin perustumattoman rahoituksen käyttö

1. Avustukset ovat varainhoitoasetuksen 180 artiklan 3 kohdan nojalla kustannuksiin perustumatonta rahoitusta.

2. Kullekin toimelle myönnettävän unionin rahoitusosuuden taso voidaan määritellä muun muassa seuraavien tekijöiden perusteella:

a) yhteistoiminnallisen hankinnan monimutkaisuus, jolloin osuus yhteistoiminnallisen hankintasopimuksen ennakoidusta koosta ja samankaltaisista toimista saatu kokemus voivat toimia alustavana korvikemuuttujana;

b) yhteistyöhön liittyvät tekijät, joilla saadaan todennäköisesti aikaan parempia yhteentoimivuuteen liittyviä tuloksia ja jotka toimivat teollisuuden pitkän aikavälin investointeja ohjaavina signaaleina; tai

([21]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159).

c) osallistuvien jäsenvaltioiden ja assosioituneiden maiden lukumäärä tai uusien jäsenvaltioiden tai assosioituneiden maiden liittyminen olemassa oleviin yhteistyöjärjestelyihin.

3. Unionin rahoitusosuus kullekin toimelle saa olla enintään 15 prosenttia 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta määrästä ja enintään 15 prosenttia kunkin jäsenvaltioiden ja assosioituneiden maiden yhteenliittymän yhteistoiminnallisen hankintasopimuksen arvioidusta arvosta.

4. Poiketen siitä, mitä tämän artiklan 3 kohdassa säädetään, unionin rahoitusosuus kullekin toimelle voi olla korkeintaan 20 prosenttia 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta määrästä, ja se saa olla enintään 20 prosenttia yhteistoiminnallisen hankintasopimuksen arvioidusta arvosta, jos ainakin yksi seuraavista ehdoista täyttyy:

a) Ukraina tai Moldova on yksi hankintatoimen puolustustuotteiden lisättyjen määrien saajista 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti;

b) vähintään 15 prosenttia yhteistoiminnallisen hankintasopimuksen arvioidusta arvosta osoitetaan toimeksisaajina tai alihankkijoina toimiville pk-yrityksille tai midcap-yrityksille.

8 artikla

Tukikelpoiset toimet

1. Välineestä voidaan myöntää unionin rahoitusta ainoastaan toimille, jotka täyttävät kaikki seuraavat kriteerit:

a) toimiin kuuluu 10 artiklassa tarkoitettujen tukikelpoisten yhteisöjen välillä yhteistoiminnallisessa hankinnassa tehtävä yhteistyö kiireellisimpiin ja kriittisimpiin puolustustuotetarpeisiin vastaamiseksi sekä 3 artiklassa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi;

b) toimiin kuuluu uutta yhteistyötä, myös nykyisten puitteiden puitteissa, tai nykyisen yhteistyön laajentamista vähintään yhteen uuteen jäsenvaltioon tai assosioituneeseen maahan;

c) toimia toteuttaa vähintään kolmen jäsenvaltion muodostama yhteenliittymä;

d) toimet täyttävät 9 artiklassa vahvistetut täydentävät edellytykset.

2. Rahoitusta ei voi myöntää seuraaville toimille:

a) toimet, joissa yhteistoiminnallisen hankinnan kohteena ovat sovellettavan kansainvälisen oikeuden perusteella kielletyt tuotteet tai palvelut;

b) toimet, joissa yhteistoiminnallisen hankinnan kohteena ovat sellaiset tappavat autonomiset aseet, joissa ihminen ei voi merkityksellisesti vaikuttaa päätöksiin kohteiden valinnasta tai iskun tekemisestä tehtäessä ihmisiin kohdistuvia iskuja.

9 artikla

Täydentävät kelpoisuusedellytykset

1. Yhteistoiminalliseen hankintaan osallistuvien jäsenvaltioiden ja assosioituneiden maiden on nimettävä yksimielisesti hankintaedustaja, joka toimii niiden puolesta kyseisessä yhteistoiminnallisessa hankinnassa. Hankintaedustaja toteuttaa hankintamenettelyt ja tekee niistä johtuvat sopimukset toimeksisaajien kanssa osallistuvien valtioiden puolesta. Hankintaedustaja voi osallistua toimeen avustuksen saajana ja toimia yhteenliittymän koordinaattorina ja siten hallinnoida ja yhdistää sekä välineestä että osallistuvilta jäsenvaltioilta ja assosioituneilta mailta saatavia varoja.

Tämä asetus ei rajoita direktiivissä 2009/81/EY vahvistettuja sääntöjä hankintaviranomaisten tai hankintayksiköiden tekemien tiettyjä rakennusurakoita sekä tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta puolustus- ja turvallisuusalalla.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen hankintamenettelyjen on perustuttava sopimukseen, jonka osallistuvat jäsenvaltiot ja assosioituneet maat allekirjoittavat hankintaedustajan kanssa työohjelmassa vahvistettujen edellytysten mukaisesti. Sopimuksessa määritellään erityisesti yhteistoiminnallista hankintaa koskevat käytännön järjestelyt sekä menettelyn valintaa, tarjousten arviointia ja sopimuksen tekemistä koskevat päätöksentekomenettelyt.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitetussa sopimuksessa voidaan valtuuttaa hankintaedustaja hankkimaan lisättyjä määriä asianomaista puolustustuotetta Ukrainaa tai Moldovaa varten. Yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvien jäsenvaltioiden on hyväksyttävä tällainen valtuutus yksimielisesti.

Tällaiset täydentävät hankintajärjestelyt eivät rajoita unionin oikeuden säännösten soveltamista, ja niiden on oltava jäsenvaltioiden puolustukseen liittyvien tuotteiden vientiä koskevien kansallisten lakien ja asetusten mukaisia.

4. Yhteistoiminnallisiin hankintamenettelyihin ja -sopimuksiin on sisällyttävä 5–12 kohdassa vahvistetut yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvia toimeksisaajia ja alihankkijoita koskevat osallistumisvaatimukset.

5. Yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvien toimeksisaajien ja alihankkijoiden on oltava sijoittautuneita unioniin tai assosioituneeseen maahan, ja niillä on oltava johtorakenteet unionissa tai assosioituneessa maassa. Ne eivät saa olla muun kuin assosioituneen kolmannen maan tai muun kuin assosioituneen kolmannen maan yhteisön määräysvallassa, tai vaihtoehtoisesti niihin on täytynyt soveltaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/452 ([22]) tarkoitettua seurantaa ja tarvittaessa riskejä vähentäviä toimenpiteitä ottaen huomioon tämän asetuksen 3 artiklassa vahvistetut tavoitteet.

6. Poiketen siitä, mitä tämän artiklan 5 kohdassa säädetään, unioniin tai assosioituneeseen maahan sijoittautunut oikeussubjekti, joka on muun kuin assosioituneen kolmannen maan tai muun kuin assosioituneen kolmannen maan yhteisön määräysvallassa, voi osallistua yhteistoiminnalliseen hankintaan, jos se antaa sen jäsenvaltion tai assosioituneen maan todentamat takeet, johon yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuva toimeksisaaja tai alihankkija on sijoittautunut. Takeilla on vakuutettava, että yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvan toimeksisaajan tai alihankkijan osallistuminen yhteistoiminnalliseen hankintaan ei ole ristiriidassa unionin ja jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustusetujen kanssa, sellaisina kuin ne on vahvistettu yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yhteydessä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V osaston nojalla, tai tämän asetuksen artiklan 3 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden kanssa.

7. Tämän artiklan 6 kohdassa tarkoitetut takeet voivat perustua vakiomuotoiseen malliin, jonka komissio laatii 16 artiklassa tarkoitetun komitean avustamana, ja niiden on oltava osa tarjouseritelmiä yhdenmukaisen lähestymistavan varmistamiseksi koko unionissa. Takeissa on erityisesti osoitettava, että yhteistoiminnallisen hankinnan osalta on käytössä toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että

a) määräysvaltaa yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvaan toimeksisaajaan tai alihankkijaan ei käytetä tavalla, joka haittaa tai rajoittaa sen mahdollisuuksia toteuttaa toimeksianto ja tuottaa tuloksia; ja

b) muun kuin assosioituneen kolmannen maan tai muun kuin assosioituneen kolmannen maan yhteisön pääsy yhteistoiminnallista hankintaa koskeviin turvallisuusluokiteltuihin tietoihin estetään ja yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvilla työntekijöillä tai muilla henkilöillä on jäsenvaltion tai assosioituneen maan myöntämä kansallinen turvallisuusselvitys kansallisten lakien ja asetusten mukaisesti.

8. Hankintaedustajien on toimitettava komissiolle ilmoitus tämän artiklan 5 kohdassa tarkoitetuista asetuksen (EU) 2019/452 mukaisista toteutetuista riskejä vähentävistä toimenpiteistä tai tämän artiklan 6 kohdassa tarkoitetuista takeista. Lisätietoja toteutetuista riskejä vähentävistä toimenpiteistä tai takeista on annettava komission käyttöön pyynnöstä. Komissio ilmoittaa tämän asetuksen 16 artiklassa tarkoitetulle komitealle kaikista tämän kohdan mukaisesti toimitetuista ilmoituksista.

([22]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/452, annettu 19 päivänä maaliskuuta 2019, unioniin tulevien ulkomaisten suorien sijoitusten seurantaan tarkoitettujen puitteiden perustamisesta (EUVL L 79 I, 21.3.2019, s. 1).

9. Yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvien toimeksisaajien ja alihankkijoiden yhteistoiminnalliseen hankintaan käytettävän infrastruktuurin, välineiden, omaisuuden ja resurssien on sijaittava jäsenvaltion tai assosioituneen maan alueella. Yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvat toimeksisaajat tai alihankkijat voivat käyttää infrastruktuuriaan, välineitään, omaisuuttaan ja resurssejaan, jotka sijaitsevat tai joita pidetään jäsenvaltioiden tai assosioituneiden kolmansien maiden alueen ulkopuolella, jos niillä ei ole helposti saatavilla olevia vaihtoehtoja tai asiaankuuluvia infrastruktuuria, välineitä, omaisuutta ja resursseja Unionissa tai assosioituneessa maassa, edellyttäen että tällainen käyttö ei ole ristiriidassa unionin ja jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustusetujen kanssa ja käyttö on 3 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden mukaista.

10. Yhteistoiminnallisiin hankintamenettelyihin ja -sopimuksiin on myös sisällyttävä vaatimus, jonka mukaan muu kuin assosioitunut kolmas maa tai muun kuin assosioituneen kolmannen maan yhteisö ei saa suoraan tai yhden tai useamman muun oikeussubjektin välityksellä kohdistaa puolustustuotteeseen sellaisia rajoituksia, jotka rajoittavat jäsenvaltioiden mahdollisuutta käyttää kyseistä puolustustuotetta.

11. Poiketen siitä, mitä 10 kohdassa säädetään ja ottaen huomioon geopoliittinen tilanne ja välineen tuella tehtävien puolustustuotteiden hankintojen kiireellisyys, kyseisessä kohdassa tarkoitettua vaatimusta ei sovelleta kiireellisiin ja kriittisiin puolustustuotteisiin, edellyttäen että kummatkin seuraavista edellytyksistä täyttyvät:

a) yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvat jäsenvaltiot tai assosioituneet maat sitoutuvat tutkimaan mahdollisuutta korvata rajoituksen aiheuttavat osat vaihtoehtoisella, rajoituksettomalla unionista peräisin olevalla osalla;

b) hankitut puolustustuotteet olivat käytössä ennen 24 päivää helmikuuta 2022 yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvien jäsenvaltioiden enemmistön asevoimissa.

12. Unionin alueelta tai assosioituneista kolmansista maista peräisin olevien osien kustannusten on oltava vähintään 65 prosenttia lopputuotteen arvosta. Osia ei saa hankkia sellaisista muista kuin assosioituneista kolmansista maista, jotka vaarantavat unionin ja jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustusetuja, mukaan lukien hyvien naapuruussuhteiden periaatteen noudattaminen.

13. Tässä artiklassa ’yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvilla alihankkijoilla’ tarkoitetaan yksikköä, joka toimittaa kriittisiä tuotantopanoksia, joilla on ainutlaatuisia tuotteen toiminnan kannalta olennaisia ominaisuuksia, ja jolle on osoitettu vähintään 15 prosenttia sopimuksen arvosta.

10 artikla

Tukikelpoiset yhteisöt

Edellyttäen, että ne täyttävät varainhoitoasetuksen 197 artiklassa säädetyt avustuskelpoisuusperusteet, yhteisöt, jotka voivat saada rahoitusta, ovat:

a) jäsenvaltioiden julkiset viranomaiset;

b) assosioituneiden maiden julkiset viranomaiset;

c) hankintaedustajat.

11 artikla

Myöntämisperusteet

1. Komissio arvioi ehdotukset soveltaen seuraavia avustusten myöntämisperusteita:

a) kuinka monta jäsenvaltiota tai assosioitunutta maata osallistuu kuhunkin yhteistoiminnalliseen hankintaan;

b) yhteistoiminnallisen hankinnan arvioitu arvo;

c) sen osoittaminen, että toimella edistetään Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan kilpailukyvyn lujittamista ja sen mukauttamista, nykyaikaistamista ja kehitystä, jotta se pystyy vastaamaan etenkin 3 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettuihin kiireellisimpiin ja kriittisimpiin puolustustuotetarpeisiin, myös toimitusaikojen, saatavuuden ja toimitusten osalta;

d) sen osoittaminen, että toimi edistää 3 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettua varastojen täydentämistä, mukaan lukien ne, jotka ovat ehtyneet sen seurauksena, että on vastattu Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaa vastaan, sekä vanhentuneiden tarvikkeiden korvaamista ja vahvistamista;

e) se, missä määrin toimella edistetään jäsenvaltioiden tai assosioituneiden maiden välisen yhteistyön vahvistamista, etenkin teknisten ja taloudellisten riskien ja mahdollisuuksien suhteellista jakamista aidon yhteistyön konseptin pohjalta, sekä tämän asetuksen mukaisesti hankittujen tuotteiden yhteentoimivuutta;

f) toimen osuus yhteistoiminnallisten hankintojen esteiden poistamisessa;

g) se, missä määrin toimella edistetään Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan kilpailukykyä ja mukautumista rakennemuutoksiin, myös teknologisiin muutoksiin, muun muassa seuraavien avulla: suunniteltu valmistuskapasiteetin luominen tai lisääminen, valmistuskapasiteetin varaaminen sekä toimitusvarmuus;

h) pk-yritysten ja midcap-yritysten osallistuminen;

i) uuden rajatylittävän yhteistyön luominen toimeksisaajien ja alihankkijoiden välillä toimitusketjuissa kaikkialla unionissa;

j) toimen toteutusta koskevien suunnitelmien laatu ja tehokkuus.

2. Työohjelmassa esitetään yksityiskohtaisempia tietoja 1 kohdassa säädettyjen myöntämisperusteiden soveltamisesta, mukaan lukien mahdolliset sovellettavat painotukset. Työohjelmassa ei aseteta yksittäisiä kynnysarvoja.

3. Komissio toimittaa ehdotuspyynnön arviointikertomuksen tiedoksi 16 artiklassa tarkoitetulle komitealle. Komissio toimittaa hakijoille yksityiskohtaisen kertomuksen niiden ehdotuksen arvioinnin tuloksista.

12 artikla

Työohjelma

1. Väline toteutetaan varainhoitoasetuksen 110 artiklan nojalla monivuotisella työohjelmalla, jäljempänä ’työohjelma’.

2. Komissio hyväksyy työohjelman täytäntöönpanosäädöksellä. Täytäntöönpanosäädös hyväksytään 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

3. Työohjelmassa vahvistetaan:

a) yhteisten hankintatoimien rahoituksen vähimmäissuuruus;

b) ohjeellinen määrä 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa vaaditun jäsenvaltioiden vähimmäismäärän toteuttamille toimille myönnettävälle rahoitustuelle;

c) kannustimet arvoltaan suurempien hankintojen tekemiseksi ja muiden jäsenvaltioiden tai assosioituneiden maiden mukaan ottamiseksi nykyiseen yhteistyöhön;

d) unionin rahoitusosuuden kokonaismäärä kullekin rahoituksen painopisteelle;

e) kuvaus yhteistoiminnallisessa hankinnassa tehtävää yhteistyötä koskevista toimista;

f) yhteistoiminnallisen hankinnan arvioitu arvo;

g) ehdotusten arviointi- ja valintamenettely;

h) kuvaus välitavoitteista, jotka on suunniteltava siten, että ne osoittavat huomattavaa edistystä toimien täytäntöönpanossa, saavutettavissa tuloksissa sekä niihin liittyvissä maksettavissa määrissä;

i) järjestelyt, joita käytetään sen tarkistamisessa, onko h alakohdassa tarkoitetut välitavoitteet saavutettu ja täyttyvätkö edellytykset ja onko tuloksia saatu aikaan; sekä

j) menetelmät rahoitusmäärien määrittämiseksi ja tarvittaessa mukauttamiseksi.

4. Työohjelmassa on vahvistettava 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tarpeiden mukaisesti rahoituksen painopisteet. Kyseisillä rahoituksen painopisteillä on pyrittävä varmistamaan, että saatavilla on riittävästi kiireellisimpiä ja kriittisimpiä puolustustuotteita, jotta voidaan täyttää kiireellisimmät voimavarapuutteet, kuten puolustusalan investointivajeiden analyysistä ja jatkotoimista annetun yhteisen tiedonannon 4 jaksossa todetaan.

13 artikla

Turvallisuusluokiteltuja tietoja ja arkaluonteisia tietoja koskevien sääntöjen soveltaminen

1. Tämän asetuksen soveltamisalalla

a) yhteistoiminnalliseen hankintaan osallistuvat jäsenvaltiot ja assosioituneet maat määrittävät keskenään järjestelyt, joita sovelletaan turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamiseen kyseistä yhteistoiminnallista hankintaa varten kansallisten lakien ja asetusten mukaisesti;

b) kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että sen tarjoaman EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojan taso vastaa päätöksessä 2013/488/EU vahvistettuja neuvoston turvallisuussääntöjä;

c) komissio suojaa välineen yhteydessä toimitetut EU:n turvallisuusluokitellut tiedot päätöksessä (EU, Euratom) 2015/444 säädettyjen turvallisuussääntöjen mukaisesti.

2. Komissio perustaa suojatun tietojenvaihtojärjestelmän helpottaakseen turvallisuusluokiteltujen tietojen ja arkaluonteisten tietojen vaihtoa komission sekä jäsenvaltioiden ja assosioituneiden maiden välillä ja tarvittaessa rahoituksen hakijoiden ja saajien kanssa. Kyseisessä järjestelmässä otetaan huomioon jäsenvaltioiden kansalliset turvallisuussäännöt.

14 artikla

Seuranta ja raportointi

1. Komissio valvoo välineen täytäntöönpanoa ja raportoi edistymisestä Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Komissio toteuttaa tätä varten tarvittavat seurantajärjestelyt.

2. Komissio laatii kertomuksen, jossa arvioidaan välineen nojalla toteutettujen toimien vaikutusta ja tehokkuutta, jäljempänä ’arviointikertomus’, ja toimittaa sen Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2026.

3. Arviointikertomus laaditaan jäsenvaltioiden ja tärkeimpien sidosryhmien kuulemisten perusteella, ja siinä arvioidaan edistymistä 3 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Siinä arvioidaan välineen toiminnan mahdollisia pullonkauloja ja erityisesti välineen osuutta seuraavissa:

a) jäsenvaltioiden ja assosioituneiden maiden välinen yhteistyö, mukaan lukien uuden rajatylittävän yhteistyön luominen;

b) pk-yritysten ja midcap-yritysten osallistuminen toimiin;

c) uuden rajatylittävän yhteistyön luominen toimeksisaajien ja alihankkijoiden välillä toimitusketjuissa kaikkialla unionissa;

d) Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan kilpailukyvyn vahvistaminen ja sen mukauttaminen, nykyaikaistaminen ja kehittäminen, jotta se voi reagoida erityisesti kiireellisimpien ja kriittisimpien puolustustuotteiden tarpeisiin;

e) välineestä tuettujen kiireellisimpien ja kriittisimpien puolustustuotteiden yhteistoiminnallisten hankintasopimusten kokonaisarvo.

4. Arviointikertomuksessa on yksilöitävä puutteet ja kriittiset riippuvuudet muista kuin assosioituneista kolmansista maista hankintaedustajan käytettävissä olevien tietojen, kuten 9 artiklan 11 kohdan a alakohdan nojalla toteutettavuustutkimusten ja tarvittaessa kriittisten teknologioiden seurantakeskuksen puitteissa tehdyn työn, perusteella sellaisten tuotteiden osalta, jotka on hankittu välineen taloudellisella tuella. Arviointikertomusta on hyödynnettävä teknologian etenemissuunnitelmia koskevassa komission työssä, mukaan lukien toimenpiteet, joilla lievennetään kyseisiä puutteita ja kriittisiä riippuvuuksia. Euroopan puolustusrahaston yhteydessä komissio harkitsee tarvittaessa sellaisten toimenpiteiden ehdottamista, joilla lievennetään puutteita ja kriittisiä riippuvuuksia muista kuin assosioituneista kolmansista maista ja arvioidaan kriittisesti tapoja turvata kaikkien Euroopan puolustusalan teknologisen ja teollisen perustan toimitusketjussa tarvittavien komponenttien tulevaisuudessa.

5. Mikään jäsenvaltioita koskeva raportointivaatimus ei rajoita kansallisten lakien ja asetusten sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 346 artiklan soveltamista.

15 artikla

Tiedotus, viestintä ja julkisuus

1. Unionin rahoituksen saajien on ilmaistava unionin rahoituksen alkuperä ja varmistettava unionin rahoituksen näkyvyys, varsinkin silloin kun ne tekevät tunnetuksi toimia ja niiden tuloksia, tarjoamalla johdonmukaista, olennaista ja oikeasuhteista kohdennettua tietoa eri kohderyhmille, myös tiedotusvälineille ja suurelle yleisölle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta turvallisuusluokiteltujen tietojen ja arkaluonteisten tietojen suojaamiseen sovellettavan unionin oikeuden tai sovellettavien kansallisten lakien ja asetusten soveltamista.

2. Komissio toteuttaa tiedotus- ja viestintätoimia, jotka koskevat välinettä, sen nojalla toteutettuja toimia ja saavutettuja tuloksia.

3. Välineelle osoitetuilla taloudellisilla resursseilla tuetaan unionin poliittisia painopisteitä koskevaa yhteisötiedotustoimintaa sikäli kuin kyseiset painopisteet liittyvät 3 artiklassa vahvistettuihin tavoitteisiin.

16 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.

2. Euroopan puolustusvirastoa pyydetään esittämään näkemyksiään ja tarjoamaan asiantuntemustaan komitealle tarkkailijana. Myös Euroopan ulkosuhdehallinto kutsutaan avustamaan komiteaa.

3. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.

Jos komitea ei anna lausuntoa, komissio ei hyväksy ehdotusta täytäntöönpanosäädökseksi, ja tuolloin sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklan 4 kohdan kolmatta alakohtaa.

17 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Strasbourgissa 18 päivänä lokakuuta 2023.

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*
R. METSOLA	J. M. ALBARES BUENO